

Studietur til Seychellene

Av tannlegestudentene Gro Eirin Olsen Holde, Ida Birgitte Hammervold, Kaja Høifødt og Silje Sandnes

Vinteren 2009 var vi fire tannlegestudenter fra Universitetet i Tromsø som dro på en fem uker lang studietur til Seychellene.

På 8. semester kan alle odontologistudenter søke om å få innvilget et studieopphold i utlandet. Siden studiet i Tromsø er så nytt er det få faste utplasseringsavtaler, og studentene kan derfor i stor grad selv prøve å etablere kontakt med steder de kan tenke seg å dra. Ved hjelp av førsteamanuensis Anders Tillberg fikk vi kontakt med Chief Dental Therapist på Seychellene, Elisabeth Arissol. Tillberg har jobbet på Seychellene i forbindelse med Svensk volontär samver-

kan på 80-tallet, og siden da samarbeidet om ulike studier og utplassering av studenter med tannhelsepersonellet på øya.

MØTE MED SEYCHELLENE • Det første som slo oss da vi kom til Seychellene var hvor vakkert landet er. Det består av 115 øyer og ligger i Det indiske hav, nord for Madagaskar. Hovedøya er Mahé med verdens minste hovedstad, Victoria.

Mahé er dekket av frodig tropisk skog, og har høye topper og kritthvite strender. Temperaturen ligger mellom 25 og 30 grader året rundt. Det var en stor overgang å komme fra 10 minusgrader og snøstorm i Tromsø, til et land som bare har én årstid; sommer.

De første dagene ble blant annet brukt til akklimatisering og rundtur på hovedtannklinikken i Victoria.

TANNHELSETJENESTEN PÅ SEYCHELLENE • Den offentlige tannhelsetjenesten på Seychellene består hovedsakelig av to enheter: Adult dental service og School dental service. All behandling i den offentlige tannhelsetjenesten er gratis, dette omfatter også behandling av voksne, og kjeveortopedisk behandling. Det finnes i tillegg noen private klinikker på øyene Mahé og Praslin.

Vi hadde hørt litt på forhånd om tannhelsetjenesten på Seychellene, blant annet at de har yrkesgruppen dental therapists. Dette er en utdan-

Gro Eirin på Belonies skoletannklinik.

Silje tar en velfortjent tepause.

Kaja har nettopp utført en pulpotomi på denne 6-åringen.

nelse som først ble startet på New Zealand på grunn av stor mangel på tannleger. I 1987 opprettet de utdannelsen på Seychellene av samme grunn. Dental therapist kan beskrives som en kombinasjon av tannpleier og barnetannlege, der de fleste hovedsakelig jobber med barn og unge fra 0–20 år. De gjør all behandling på barna bortsett fra ekstraksjoner av visdomstenner og endodontisk behandling. De har også voksne pasienter, men de utfører bare tannpleierbehandling på disse.

Dental therapists jobber enten i tilknytning til skoler eller på helsesentre. Mange jobber derfor én og én på små klinikker spredt over hele hovedøya og på noen av de mindre øyene. En fordel med at de jobber i tilknytning til sko-

lene er at elevene har kort vei til tannklinikken, og at det er lett å komme i kontakt med barna som ikke møter opp. Barnas første møte med tannhelsetjenesten er allerede når de er seks uker gamle. Da kalles moren inn for et informasjonsmøte om barnets tannhelse. Deretter kalles de jevnlig inn, og barna blir tidlig kjent med tannbehandling, og får et nært forhold til sin behandler. Vi så ofte at skoletannklinikken fungerte som førstehjelpssentral for små og store problemer. Barna fikk titt og ofte sydd knapper i skjorta, plaster på skrubbsår og litt trøst. På enkelte skoler fungerte klinikken også som skammekrok for elever som hadde gjort seg skyldig i små forseelser.

Barna kom gjerne flere sammen inn

i behandlingsrommet, opptil åtte stykker av gangen, og de fulgte med på behandlingen av klassekameratene med skrekkblandet fryd.

STUDIEOPPHOLDET • Studieoppholdet var lagt opp slik at vi skulle jobbe med dental therapists og tannleger på hovedøya Mahé. Vi ble plassert én og én på de forskjellige klinikkene og dro til en ny klinikk hver dag. En av utfordringene var å komme seg til rett sted til rett tid ved hjelp av kollektivtransporten. Rutetidene var ikke så nøye og det hendte at vi brukte mer tid på reisen til klinikken enn selve oppholdet der. Det var ikke satt opp egne pasienter til oss, men vi fikk behandle egnede pasienter som var satt opp til

den behandleren vi var hos. Dette innebar at vi for det meste behandlet barn fra 3–17 år, men også noen voksne pasienter.

Behandlingen bestod i all hovedsak av undersøkelser, konserverende behandling og ekstraksjoner. Vi måtte bruke et, for oss, nytt journalførings-system, og vi fikk lære å legge amalgamfyllinger. Det var en stor utfordring å oppleve et helt nytt system og jobbe med begrensede midler. Utstyret var til dels svært gammelt og det var ofte deler som var i stykker. Røntgenbilder var ikke hverdagskost og ble bare tatt i spesielle tilfeller. Det var imponerende å se hva behandlerne fikk til med utstyret de hadde og vi fikk virkelig se hvor privilegerte vi er i Norge. Vi fikk også oppleve hvor viktig det er med god kommunikasjon mellom pasient og behandler for å få et vellykket behandlingsresultat. Dette var vanskelig med de yngste barna som bare snakker kreolsk, men vi lærte oss etter hvert de kreolske ordene for åpne – «ove», lukke – «ferme» og smerte – «fermal», og klarte oss faktisk ganske godt med det.

Forholdene på de forskjellige klinikene var varierende med tanke på til-

Elevene kom ofte inn flere sammen.

gang på utstyr og når det gjaldt hygiene. På én klinikk hadde aircondition-anlegget sluttet å virke, og i 30 varmergrader stivnet materialene på veien fra blandeblokka til munnen. Det var mildt sagt en svelt opplevelse. På andre klinikker opplevde vi gjenbruk av hansker og ved noen tilfeller manglet håndvasken mellom pasientene.

Vi hospiterte også hos en maxillo-facial kirurg, den eneste på Seychellene, der vi fikk se alt fra ekstraksjon

av visdomstenner til øreoperasjoner og sjeldne syndromer. Det var spennende og til tider overveldende.

Studieturen gav oss et stort utbytte, både på det faglige plan og ikke minst vårt møte med menneskene og kulturen på Seychellene. Det var et inspirerende avbrekk fra studenthverdagen i Tromsø og vil være et minne for livet.